

JAARVERSLAG 2022
WONEN IS MEER
DAN EEN WONING

**ARCHITECTUUR
INFORMATIECENTRUM
ALKMAAR**

**ARCHITECTUUR
INFORMATIECENTRUM
ALKMAAR**

Het doel van stichting Architectuur Informatiecentrum Alkmaar (AIA) is het bevorderen van de belangstelling voor stedenbouw en architectuur door het organiseren van lezingen, tentoonstellingen, films en de jaarlijkse Dag van de Architectuur.

Bestuur

Ed Diepenmaat, voorzitter
Janwillem Snieder, secretaris
Joost Breebaart, penningmeester

Bestuur-ondersteunend

Bernard Faber
Richard Gouverneur
Kees van Hoek
Robin Hurts
Jasper Klinkhamer
Neeltje de Leur

Programmaraad

Ernest Briët, directeur Stichting Landschap Noord-Holland
Robert Chamski, opleidingscoördinator bouwkunde Inholland
Arnold Henselmans, directeur Henselmans Bouwbedrijf
Ingrid Langenhoff
Maarten Min, Min2 bouw-kunst
Henk de Visser, contact Boerderijstichting en Puienprijjs
Rob de Vries, architectenbureau DVUA
Erna Winters, directeur Bibliotheken Kennemerwaard
Nico Zimmermann, ITZ-A architecten

Colofon

Fotocredits: Omslag en pagina 14 t/m 21, 26, 27: Ed Diepenmaat
Pagina 6, 7: De Zwarte Hond
Pagina 8, 9: de Cie
Pagina 10, 11: KAW
Pagina 12, 13: Peter de Ruyter
Pagina 22, 23, 24, 25: Ton Voermans

Vormgeving en productie: De Wilde Muis - www.dwm.nu

Copyright: Architectuur Informatiecentrum Alkmaar (AIA)

ISSN: 2542-6532 16^e uitgave

INHOUDSOPGAVE

BESTUURSVERSLAG	4
AIA-LEZING	
WAT GEEFT EEN GEBOUW TERUG AAN DE STAD? <i>Door Bart van Kampen en Lisa van der Slot (De Zwarte Hond)</i>	6
LESSEN IN CIRCULARITEIT <i>Door Hans Hammink (Architekten Cie)</i>	8
RUIMTE ZAT IN DE STAD <i>Door Reimar von Meding (KAW)</i>	10
DE TOEKOMST VAN HET LANDELIJKE GEBIED ROND ALKMAAR <i>Door Peter de Ruyter (landschapsarchitect)</i>	12
AIA-BEZOEK	
EXCURSIE HAARLEM	14
AIA-EVENT	
ARCHITECTUURROUTE BERGEN	18
AIA-EXPO	
FOOTPRINT <i>Architectuurexpositie Rudy Uytengaak + Partners Architecten (RU+PA)</i>	22
TENTOONSTELLING 'DE KERK VAN MORGEN' OP TOURNEE	26

WONEN IS MEER DAN EEN WONING

In de eerste helft van 2022 verkeerden we in de nadagen van de coronapandemie. Voor activiteiten met een lange voorbereidingstijd was nog geen ruimte

In 2022 was de woningnood voor starters onverminderd hoog. Al geruime tijd worden er vooral woningen gebouwd vanuit een commercieel perspectief.

Alles wat er in de woningbouwsfeer werd gerealiseerd werd verkocht boven de vraagprijs, aangejaagd door de schaarste op de woningmarkt, de extreem lage hypotheekrentes en een lucratief fiscaal stelsel. In de markt was nauwelijks aanleiding voor de bouw van goedkope of betaalbare woningen.

In de loop van het jaar veranderde de wereld door een rampzalige oorlog in de Oekraïne. Mede als gevolg daarvan onderging de woningmarkt een forse kentering. Door de stijging van de hypotheekrente en een explosieve ontwikkeling van de bouwkosten, vooral veroorzaakt door de verhoging van de energiekosten, kwam er een eind aan een lange tijd van oplopende woningprijzen.

Dat dit een keer moest gebeuren is te begrijpen maar het brengt een oplossing voor de woningnood niet dichterbij. Immers al deze ontwikkelingen maken de realisering van betaalbare woningen er niet eenvoudiger op. En los van dit alles wordt de bouw op dit moment ook nog belemmerd door de stikstofproblematiek.

De Jonge als nieuwbakken minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening doet zijn best maar kan geen ijzer met handen breken. Vanaf zijn aantreden is hij voortvarend te werk gegaan. Onder zijn hoede zijn de huurprijzen gereguleerd, is er een puntensysteem ingevoerd en zijn er afspraken met regio's gemaakt over de te realiseren aantallen woningen inclusief de afspraak dat 30 procent van deze woningen in de sociale sector moeten worden gerealiseerd. Maar de prijzen in de bouw en met name de stikstofproblematiek helpen daar niet bij. Voor dat laatste is een politieke oplossing dringend noodzakelijk.

Of de aangekondigde Omgevingswet daarbij gaat helpen is maar de vraag. De invoering daarvan is inmiddels vastgesteld op 1 januari 2024. Gemeentes doen hun uiterste best om zoveel mogelijk vergunningen vóór die datum de deur uit te werken. Een oplossing voor de woningnood en in het bijzonder die voor jongeren en starters lijkt nog ver weg.

Ons motto in 2022 was: wonen is meer dan een woning. Wij bedoelen daarmee dat een stad om meer vraagt dan alleen woningen. Primair gaat het in de stad om de mensen die er wonen en om woningen voor alle leeftijds-categorieën. Maar het gaat ook om de bijbehorende voorzieningen, om zorg, onderwijs, winkels, culturele instellingen en om het uitgaansleven. En om de leefbaarheid van het centrum bij het afnemen van de winkel-functie. Daarbij is werkgelegenheid op dit moment niet het grootste probleem. Wel vraagt dit om bereikbaarheid. En dat opent de discussie over vervoermiddelen en aan welke de voorkeur moeten worden gegeven. En op welke schaal en welke wijze deze gefaciliteerd moeten worden.

Als AIA besteden wij langzamerhand minder aandacht aan de esthetica, maar des te meer aan de functionaliteit van de stad. Het lokale bestuur is daarbij niet erg behulpzaam. In Alkmaar werd na de verkiezingen van 2022 een nieuwe coalitie gevormd. Het nieuwe college was echter geen lang leven beschoren. Inmiddels is het college in 2023 gestrand en zijn alle wethouders naar huis gestuurd. We wachten met spanning op de nieuwe bestuurders.

Ondanks dit alles zorgden wij in 2022 voor een behoorlijk compleet programma. Inhakend op ons jaarthema organiseerden wij een aantal belangrijke lezingen. Ook was er weer een spraakmakende tentoonstelling, te weten van het bureau RUPA (Uytenhaak en partners), architect van een belangrijk woningbouwproject binnen de Kanaalzone. Verder organiseerden wij een goed bezochte excursie naar Haarlem, en per traditie een

fietsexcursie in Bergen bij gelegenheid van de jaarlijkse Kunst-10daagse.

Onze tentoonstelling De Kerk van Morgen over het hergebruik van leegstaande kerken in Nederland ging op reis. Na Haarlem is de tentoonstelling in 2022 geëxposeerd in Rotterdam en in Nagele in de Noord Oostpolder.

Bij elkaar een behoorlijke diversiteit aan activiteiten. Dit verslag geeft daarvan een goed beeld.

Tenslotte, wij prijzen ons gelukkig met een actieve club van bestuursondersteuners op wie we altijd een beroep kunnen doen. In het bestuur heeft het AIA momenteel enkele vacatures. Wij hopen daar in de loop van 2023 in te voorzien.

Ed Diepenmaat, voorzitter AIA

**'FAMILISTÈRE' IN
LEIDSCHER RIJN CENTRUM**

WAT GEEFT EEN GEBOUW TERUG AAN DE STAD?

Lezing door Bart van Kampen (Partner) en Lisa van der Slot (Associate) van De Zwarte Hond

Locatie: TAQA Theater De Vest

Op dinsdag 22 februari 2022 gaven Bart van Kampen en Lisa van der Slot van architectenbureau De Zwarte Hond de lezing 'Wat geeft een gebouw terug aan de stad?'. De Zwarte Hond is betrokken bij de ontwikkeling van de plannen voor het PEN-dorp in Alkmaar (een voormalig structuralistisch kantoorgebouw van Abe Bonnema).

De Zwarte Hond stelt zich bij iedere opgave steeds de vraag, wat de toegevoegde waarde is van het project voor zijn omgeving. Hoe maak je plekken waar ieder zich thuis kan voelen? Hoe maak je een huiskamer voor de stad?

Bart van Kampen (Partner) en Lisa van der Slot (Associate) werken bij De Zwarte Hond aan uiteenlopende architectuuropgaven. Of het nu om een woningopgave gaat, een schoolcampus of een cultuurcentrum, de architectuur is gericht op het welbevinden van mensen en heeft aandacht voor het karakter van de plek die ze bestendigen met eeuwige schoonheid.

**NIEUWE CIRCULAIRE
FIETSENSTALLING
NAAST EINDHOVEN C.S.**

LESSEN IN CIRCULARITEIT

Lezing door Hans Hammink, associate-architect bij de Architecten Cie

Locatie: TAQA Theater De Vest

Hans Hammink, associate-architect bij de Architecten Cie, deelt zijn geleerde lessen over circulair ontwerpen, realiseren en samenwerken. Over het lef om te leren, de strijd tussen ego en eco, over gezamenlijke doelen en de esthetiek van de nieuwe manier van bouwen. Het gebouw is een verhaal, maar wil je dat aan je kleinkinderen vertellen? Circulariteit is voor de Architecten Cie geen idealistische hype, maar een praktische gewoonte. In september 2021 is onder dezelfde titel als deze lezing zijn boek verschenen.

Hans Hammink is sinds 2004 werkzaam bij de Cie. Na zijn studie aan de TU Delft werkte hij in Londen en was hij medeoprichter van het Amsterdamse architectenbureau M3H. Hij werkt in binnen- en buitenland aan grote, ingewikkelde projecten. Vooral de integratie van architectuur met techniek en circulariteit heeft zijn interesse. Een recent voorbeeld daarvan is het project Circl in Amsterdam. Ook is hij één van de bedenkers van het Gebouwenpaspoort: een digitale tweeling van een gebouw, een 3D-model gekoppeld aan circulaire data. Hans is docent aan de Academie van Bouwkunst te Amsterdam.

**NEDERLANDSE CORPORATIES KUNNEN
BINNEN HUN EIGEN BEZIT GEMIDDELD
25% MEER WONINGEN TOEVOEGEN**

RUIMTE ZAT IN DE STAD

*Lezing door Reimar von Meding,
algemeen directeur bij KAW*

Locatie: TAQA Theater De Vest

KAW lanceerde in 2020 het onderzoeksproject Ruimte Zat in de Stad; een uitgebreid onderzoek naar de capaciteit van bestaande wijken. De conclusie: er is genoeg ruimte in de bestaande stad. Het doel is om deze hoeveelheid ruimte zichtbaar te maken en een plek te geven in de discussie over betaalbaar wonen en een duurzame omgang met ons land. In de lezing deelde Von Meding zijn inzichten en toonde hij ontwerpen van mooie sociale huisvesting.

Reimar von Meding is algemeen directeur bij KAW. De van oorsprong Duitse architect besloot na zijn studie architectuur aan de technische universiteit Delft een carrière in Nederland op te bouwen. Wonen een basisrecht is voor iedereen, ongeacht hoeveel je kan besteden en hoeveel hulp je nodig hebt in je leven. Zijn specialiteit is het ontwerpen van sociale woningbouw van hoge kwaliteit – en dat tegen lage kosten. Tijdens het ontwerpen van buurten vindt hij het belangrijk om door middel van woningen de woonomgeving bij elkaar te brengen. Hiervoor heeft hij verschillende nominaties voor internationale architectuurprijzen ontvangen. Reimar deelt zijn ideeën over mooie sociale huisvesting regelmatig in lezingen of in de pers.

**EEN NIEUWE ROLVERDELING
VAN ALLE BETROKKENEN**

DE TOEKOMST VAN HET LANDELIJKE GEBIED ROND ALKMAAR

Lezing door Peter de Ruyter, landschapsarchitect

Locatie: TAQA Theater De Vest

Ons landelijk gebied staat voor enorme uitdagingen. Hoe komen we tot een meer natuurinclusieve landbouw en een klimaatbestendig watersysteem? Hoe is het prettig wonen, voor iedereen, nu en in de toekomst? De schaarse ruimte rondom Alkmaar moet plaats bieden aan al deze opgaves, liefst in samenhang, want anders gaat het simpelweg niet passen. De boer is en blijft daarbij de belangrijkste beheerder van ons landschap. Hoe kunnen we die breder gaan waarderen op grond van een toekomstbestendig bodem- en watersysteem? Dit vergt een nieuwe ruimtelijke ordening met een nieuwe rolverdeling van alle betrokkenen.

Peter de Ruyter (1965) is landschapsarchitect en werkt vanuit zijn Haarlemse bureau aan actuele ruimtelijke vraagstukken op het raakvlak van klimaat, water, landbouw, erfgoed en biodiversiteit. Hij was tot juni 2022 lid van de Noord-Hollandse Adviescommissie Ruimtelijke Ontwikkeling (ARO), en is voorzitter van de welstandscommissie Kennemerland. Hij schreef het boek 'Vloeiend landschap, over de toekomst van het Friese landschap' (nominatie Jan Wolkersprijs voor het beste natuur- en landschapsboek).

A tall, cylindrical building with multiple curved balconies, known as the 'De Toer' in Haarlem. The building features a series of dark, curved balconies with glass railings, creating a distinctive spiral-like appearance. The windows are large and rectangular, reflecting the sky. The building is set against a cloudy sky. In the foreground, there is a grassy area and a sidewalk with a few people and a street lamp.

**EEN HERNIEUWDE
KENNISMAKING MET HAARLEM**

EXCURSIE HAARLEM

Haarlem is vooral bekend van het mooie historische centrum, maar des te interessanter zijn de nieuwe ontwikkelingen die de laatste jaren verschillende delen van stad nieuw leven inblazen. Wat te denken van een grote kas bovenop het dak van een parkeergarage met fantastisch uitzicht over de stad of de herontwikkeling van de voormalige koepelgevangenis tot een bruisende nieuwe plek aan de rand van het centrum. Te veel om op te noemen en te veel om in één dag te doen.

De excursie startte bij het ABC Architectuurcentrum met een toelichting over de grote stedenbouwkundige veranderingen in Haarlem. Daarover gaat ook de tentoonstelling 'Haarlem in de steigers' over zeven ontwikkelzones waar de komende jaren 10.000 woningen gebouwd worden. Ook werd kennis genomen van een

tentoonstelling over de architect van Loghem, die honderd jaar geleden enkele bijzondere woonwijken in Haarlem heeft gerealiseerd.

Aansluitend volgde onder leiding van gidsen een bezoek aan het oude centrum met daarin verschillende nieuwe gebouwen en ontwikkelingen.

De lunch werd gebruikt in de Dakkas bovenop parkeergarage De Klomp. Na de lunch bezochten we Schalkwijk Centrum, waar een grootschalige herontwikkeling plaats vindt onder leiding van het bureau van de voormalige Rijksbouwmeester Jo Coenen.

De dag werd afgesloten met een rondleiding in De Koepel, de voormalige gevangenis die herontwikkeld is in een aantrekkelijke werk- en woonplek, en met een drankje in het koepelcafé.

**ROUTE LANGS 24 BIJZONDERE EN
OPVALLENDE PANDEN VAN BERGEN**

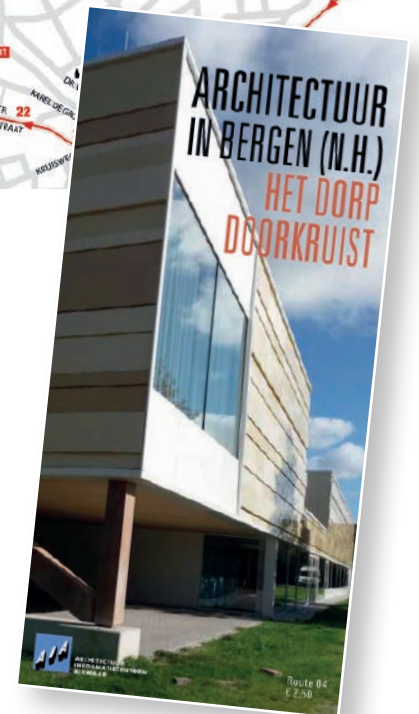
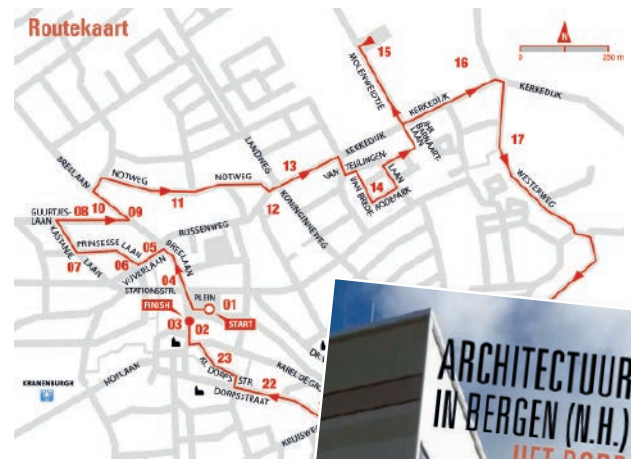
ARCHITECTUURFIETSROUTE DOOR BERGEN: 'HET DORP DOORKRUIST'

Fietsexcursie tijdens de Kunst10daagse van Bergen onder begeleiding van betrokken architecten.

De architectuurroute voert langs 24 bijzondere en opvallende panden gelegen aan historische Bergense straten. Startplaats van de excursie was de informatiebalie van de K10D in De Galerie, Plein 7 in Bergen.

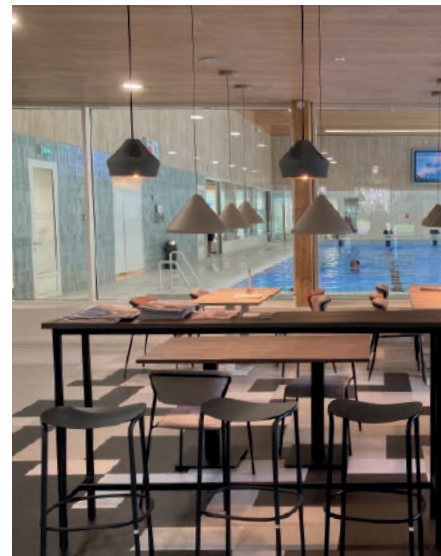
De deelnemers werden ontvangen met een kopje koffie en een beschrijving van de excursie met een korte schets van het dorp Bergen door Maarten Min. Tevens ontvingen de deelnemers een brochure van de tocht.

De fietstocht startte in groepen van twintig personen. Tijdens de fietstocht werden enkele bijzondere staaltjes van architectuur door de aanwezige architecten nader belicht.

De fietstocht voert voornamelijk langs woonhuizen. Bij het nieuwe Sportcentrum De Beeck werd aangelegd voor een verfrissing. De excursie eindigde weer op het Plein in het centrum van Bergen.

42 jaar en de
ruimtegebruik en duurzaam b
geïllustreerd aan de hand van a
Het oeuvre van RU+PA kent een
verscheidenheid aan projecten
zijn. In deze projecten schuilt h
RU+PA en daarmee hun overee
gevolg van onze werkwijze en k
creatief ingenieursvakmanschap

HEDDES
Pieters
bpd

FOOTPRINT: EENHEID IN VERSCEIDENHEID GETOOND IN EEN SERIE NIEUWE 1:1000 MAQUETTES

FOOTPRINT

ARCHITECTUUREXPOSITIE RUDY UYTENHAAK + PARTNERS ARCHITECTEN (RU+PA)

Locatie: TAQA Theater De Vest

Het AIA nodigt jaarlijks een prominent architectenbureau uit voor een expositie in TAQA Theater De Vest met als aanleiding de realisatie van een belangrijk bouwproject in de regio.

Dit jaar is dat Rudy Uytengaak + Partners Architecten (RU+PA) met als aanleiding het woningbouwplan aan de Alkmaarse kanaaloever op het voormalige terrein van Rijkswaterstaat.

De tentoonstelling FOOTPRINT toont een overzicht van gerealiseerde en actuele projecten van het bureau uit

de afgelopen 42 jaar en de toekomstvisie van het bureau op duurzaam ruimtegebruik en duurzaam bouwen.

Het oeuvre van RU+PA is rijk en divers. De overeenkomst is gelegen in de werkwijze en kernwaarden van RU+PA: creatief ingenieurs vakmanschap. In FOOTPRINT wordt deze eenheid in verscheidenheid getoond in een serie nieuwe 1:1000 maquettes.

Regionaal is het bureau bekend van het gebouw van het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier, in 2014 winnaar van de publieksprijs in de AIA verkiezing van 'het mooiste gebouw van Heerhugowaard'.

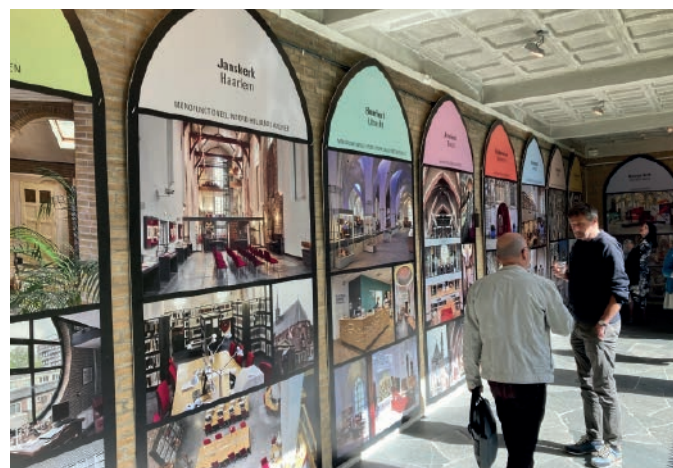
TENTOONSTELLING 'DE KERK VAN MORGEN' OP TOURNEE

Citykerk Het Steiger, Rotterdam

Naar aanleiding van het evenement 'Heilige Huisjes' in Rotterdam was onze tentoonstelling 'De Kerk van Morgen' gedurende de maanden juli en augustus op de zaterdagen te bezoeken in de de Citykerk Het Steiger, ook wel genoemd de Steigerkerk.

De belangstelling voor de tentoonstelling was groot, niet alleen omdat het een prachtige fotoreportage van heringerichte kerken is, maar vooral omdat het hergebruik van leegstaande kerken een probleem is dat zich overal in Nederland voordoet.

De tentoonstelling zet de schijnwerper op het hergebruik en de herbestemming van vrijkomende kerken. De Citykerk Het Steiger waar de tentoonstelling was ondergebracht kent een onzekere toekomst, deze tentoonstelling laat zien dat sluiting niet de enige optie is.

Museum Nagele, Flevoland

Na Haarlem en Rotterdam is de tentoonstelling 'De Kerk van Morgen' verhuisd naar de Noordoostpolder. De tentoonstelling was daar ondergebracht in het plaatselijke museum van Nagele.

De door het AIA geproduceerde tentoonstelling over de herinrichting van leegstaande kerken in Nederland, met de foto's van Peter H. Toxopeus, was daar gedurende de maanden december 2022 en januari en februari 2023 te bezoeken.

Aangezien op dit moment in veel Nederlandse steden gewerkt wordt aan het opstellen van een Kerkenvisie blijft het onderwerp van het hergebruik en de herinrichting van kerken voorlopig zeer actueel. Bij de discussies die rondom de vaststelling van de Kerkenvisies plaatsvinden is de tentoonstelling een bron van informatie en inspiratie.

Het ziet er naar uit dat de tentoonstelling de komende tijd nog in verschillende andere steden in Nederland te zien zal zijn.

Het AIA wordt ondersteund door

HOOFDSPONSORS

SPONSORS

Bespaar-Adviseur BV

BNA Noord-Holland Regionaal

Breddels Architecten

Frans Tauber | interieurarchitect

Gouverneur Architectuur

Indulite BV

Jan de Wit Architect

Jos Ooijevaar Architect Meubelmaker

kerssens | de ruiter architecten

Klous + Brandjes Architecten

Ir. A.E. Küpfer

Rietvink Architecten

Rob de Vries DVUA

Karwei Alkmaar

**ARCHITECTUUR
INFORMATIECENTRUM
ALKMAAR**

Architectuur Informatiecentrum Alkmaar

Postadres: Bergerweg 1, 1815 AC Alkmaar

072-5124648

info@aia-alkmaar.nl

www.aia-alkmaar.nl

facebook.com/aia-alkmaar